

De visitatione

frequenti p̄uaricatōe iterant/frequēti sententia debēt condēnari. et velut repullulātia malis radicibus germia crebrius amputari. p̄sertim p̄visitatōem que est que dam applicatio legum ad opatōem ⁊ sua viuificatō. que aliter mortue sunt vel languescunt. **D**uodecima p̄uvisio. **F**iat ad extremū reductio pulcre pacis tam turpiter exulantis ad habitaculū totius ecclesie. et hoc p̄ imploratōem diuine misericordie. **P**er morū correctōez/ qui nos sua pueritate a nobis deo q̄ separāt. **P**er concilij generalis (si ita visum fuerit) celebratōem in quo generales p̄ xp̄ianitatem errores passim sparsi venirēt hoc generali remedio corrigendi. **P**ergebat hoc loco industriosa sedulitas/ velle plura/ particulariaq̄ sup ip̄o scismate pestifero terminando differere vt de subtractōe. de neutralitate/ de beneficiōz ad ordinarios reuocatōe. sed modestia repressit dicens. hic neq̄ locum esse. neq̄ tempus. iam q̄z dādus est ait multiloquio tuo finis. **P**arui modestie/ et sub exhortatorio quodaz epilogo cōcludere taliter instituit. **B**onus pastor vt audiuit vestra deuotio preclarissima viri patres ⁊ fratres/ bonus pastor animā suam dat pro ouibz suis/ dicit xp̄s pastor ille qui fecit quod docuit. **H**ā cepit facere. post docere/ vt qui potens erat prius opere/ post sermone. **P**ri⁹ corā deo de hinc corā populo. **D**edit animā suāz pro ouibus suis in p̄dicatōe in opatōe in sacramentoz p̄ mortē eius viuificatōe. **F**iat hoc similt̄ a vobis. **A**tendite prius vob/ de hinc vniuerso gregi. in q̄ posuit vos spiritus sanctus regere ecclesiaz dei/ quā adq̄siuit sanguine suo. **Q**uāobrez inueniat apud vniūquēq̄ vestrū conformit̄ ad p̄missam triplicitatē/ et sacrā euangeliij lectōnez triplex conditō. **V**ocet vniūq̄q̄z oues suas p̄prio noie ⁊ hoc predicatōe ⁊ familiari exhortatōe. **V**adat añ eas ⁊ hoc exēplari cōuersatōe ⁊ sollicita directōe. **D**escēdat ⁊ adiuuet eas ⁊ hoc in sacramentoz religiosa ministratōe. **S**ic associabit eū sedula turba/ canes latrantes i voce p̄dicatōis. **S**ic audient vocē eius oues. ⁊ sequēt̄. quia p̄cedet eas in gressibz opatōis. **S**ic demuz cognoscet singulas et noie attendēs diligēt vultū pecoris in sacramentoz p̄sertim p̄fessionis exhibitōe. **S**ic pascet eas tripliciter. **P**ascet verbo. **P**ascet exemplo.

Pascet subsidio. **E**t hoc p̄ seip̄m qd̄ vtiq̄ sanctius efficaci⁹ q̄ est/ vel p̄ idoneos visitatores substitutos. **A**dinuate deo/ et oīa p̄firmante/ q̄ est pastor bonus ⁊ de⁹ benedictus. **I**n secula seculorū amen. **F**init.

Incipit tractatus eiusdē Cancellarij parisiēsi. **D**e visitatōe prelatorū vel de cura curatorum.

Alaudē dei et edificatiōem populi christiani / cōpilata est hec breuis ⁊ rudis cōpilatio/ tēpore quo celebrabat Remis p̄uouiciale cōcilium Anno dñi. **D**.cccc.viii. april collecta tā ex sermone illic habito q̄ ex sedulis dictis varijs plimoz. **E**t in p̄mis cū institutiōes canonice/ sint inefficaces ⁊ lāgvide/ nisi per pastore q̄ est lex viua/ demādetur effectui/ saluberrimū videt̄ p̄ reformatōe mox ⁊ subditoz emēdatōe/ q̄ pastor iuxta canonicas sanctōes visitet diligēt ⁊ crebro suū gregē/ aut p̄ ip̄m aut p̄ vicarios doctos/ hñtes plenariā ab eo p̄ratem/ in negocijs p̄serti sp̄ualibz ordinādis ⁊ expediēdis/ p̄cipue circa materiā penitētie. put eis visum fuerit expedire. ⁊ cū moderato stipēdio eis ordinādo p̄ platū. **Q**ua in re vident̄ attēdēda p̄ quadā generali re mēoratōe ea q̄ sequūt̄. cū additōe v̄l diminutōe fm circumstātiāz occurrētū q̄litate. ⁊ cū appositōe remedioz fm prudētiā visitat̄. **P**ri⁹ visitatur p̄lat⁹ aliquā parochiā p̄sonalr/ aduentū suū p̄nūciat per dies aliquot pri⁹ indicās p̄ scedulam vt si q̄s indigeat p̄silio vel remedio salubri p̄ facto p̄scie sue/ siue incōmutatōe vtorū/ siue in casibz refuatis siue in alijs q̄buscūq̄/ sit pat⁹ tali die. tali hora ⁊ tūc p̄fidet̄ aduēiat. **I**ndicaf̄ p̄terea oibz parochianis cessatō ab oī ope/ vt i ecclesia p̄peant. **I**tē si visitator sit p̄lat⁹/ indicet̄ eis vltra h̄ q̄ ad sacm̄ p̄firmatōis digne suscipiēdū se p̄parēt. ⁊ illō recipiat. **Q**ui si nō sit p̄lat⁹/ indicet̄ adire eū q̄ primū p̄mode poterūt. **E**t ei sacm̄ salubre. nec p̄tēnendū dum oportunitas se ingerit. **I**tē visitator in principio sui aduētus/ poterit ad pplm̄ i ecclesia p̄ sevel p̄ aliū facere p̄monitōez breuē/ p̄formit̄ ad illa q̄ p̄tinēt̄ in tractatulis p̄positis. p̄ eruditōe simpliciu sacerdotū ⁊ populoz/ in materia p̄ceptoz ⁊ conscie. **I**tem visitator poterit prius si volue

vel postmodum / interrogare ab illo / vel de illo qui deseruit cure parochiali / si sit curatus / vel solum vicarius mercenarius conductus. **I**tem q̄lis est in habitu. in tonsura / in victu / in conuersatione / in eruditione. **I**tem q̄les redditus sunt in curis / et quod ministrant. **Q**uoniam ex defectu sufficientis provisionis illis qui altari deseruiunt / eueniunt mala multa. **I**tem de presbiteratus domo. ut vrensilibus et reparacionibus tam in ecclia q̄ alibi p̄ matricularios seu parochianos faciendū. **I**tem qualia habeat stipēdia vicarij ille qui deseruit / sicut tactū est. **E**t fiat sufficiens provisio p̄ principale. siue sit ille curatus. siue collegiū. iuxta canonicas sanctiones. **E**t sciatur quo privilegio gaudet curatus non residens. et si iuste. **I**tem si i parochia sit alia villa adiuncta p̄ succursu. propter quam oporteat eū celebrare duas missas quodq; in die. et qualr in illis se h̄z. **E**t si in prima missa capit ablutionem qd̄ fieri nō debz. qz soluit ieiuniū nature. **I**tem videat si ille sciat ea q̄ spectat ad officii curati et specialr in materia sacroz. vbi maius eēt piculū. ut sciat formā p̄ baptismo / pro eucharistia / p̄ absolutōe tam ab excoicatione q̄ a pctis / necnō p̄ matrimonio. et p̄ extrema vinctōe. et si nesciat doceat. **I**tem sciat ab eo qualr se habeat i casibz dubijs emergentibz q̄q; circa ministratiōez sacroz / ut circa celebratiōem missaz dū cadit aliquid in calicē. v̄l dū sanguis effluit. v̄l dū reperitur esse inū sine aq̄ in calice. vel in p̄ride vbi est hostia sacra. iueniunt p̄mes. **E**t si nesciat doceat. **I**tem circa baptismū dum puer est baptizat de obstetrice. q̄lr se habeat et doceat. **I**tem si obstetrices sciāt verā formā baptisandi in parochia sua et sup̄ hoc poterūt obstetrices interrogari et doceri / q̄ hec forma est / spargēdo aquā sup̄ p̄ue. **I**ohes vel cristina. ego te baptizo. **I**n nomine patris et filii. et s̄. **A**men. **I**tem qualiter se habeat erga infirmos visitados in articulo mortis. et si nesciat doceat. **I**tem si celebret semp̄ ieiun. hoc ē q̄ nihil sumpsit p̄ mediā noctem eiusdē diei. quāq; post illā horā dormierit et ieiun. sit. qm̄ h̄ nō debz. **I**tem si ondit hostiā populo an qz sit p̄secrata. qm̄ hoc fieri nunqz debz et abusus obtētus corrigat. **I**tem si vnqz celebrauerit suspēsus a iure vel ab hoīe / per excoicationem qz ab irregularitate inde p̄tra

eta solus papa et summi penitentiarij / tūc absoluit et p̄ hoc doceat. **I**tem si celebrauerit corā excoicatis causa timoris vel fauoris. vel qz nolebāt recedere. et iuxta rationem siue tenorē. det sibi consiliū. **I**tem si dixerit primā anteqz celebret. sicut d̄z fieri. nisi in die natalis dñi. **E**t si p̄ pollutiones nocturnas aut diurnas / statim celebret sup̄ illa re doceat quid agendū sit. nūc p̄pter reuerentiā sacramēti. nūc p̄pter officij sui necessitatē. **I**tem quō se habz in foro penitētie erga cōfiteutes sibi qualr interrogat de pctis. qualiter instruit. qualiter absoluit. qualiter remittit pro casibus refuatis. **E**t qui sunt casus reservati qualiter absoluit excoicatos vel p̄cipantes. qualiter iniūgit penitētiās. **E**t si absoluat eos qui nolūt habere p̄positū desistendi a pctis. ut rancore furto luxuria. Quibz locis et t̄pibus / audit cōfessiones. **S**i p̄ peccatis occultis / dat penitentiā publicā vel solennē / sicut faciūt stulti penitentiarij in principio q̄dragesime mulierculis et hoībus qui sepe nullā h̄nt culpā aut saltē nō publicā sup̄ morte puuloz suoz. et doceatur diligēter de omnibz / verbo vel scripto. **I**tem si eccliam suā cū sacris ornamentis et sacro crismate et fontibz p̄ baptismo / teneat decēter et honeste et secure. **I**tem si altare suū sit integrū. si hostiam sacram mutat de mense in mēsem vel crebrius / vel super his sollicite moneat atq; doceatur. **I**tem sciscite caute secreteq; ap̄d parochianos de alijs moribz suis ut si sit p̄tinēs v̄l cōcubinari. si sollicitat ad malū mulieres p̄fitētes / si p̄ irā vel crapulā / frāgit sigillū confessiōis signo vel verbo. si sit lusor ad taxillos vel aliter scandalosus populo. in tabernis in iuramentis horribilibus. et sic admoneatur ut emendetur vel eijciatur. **I**tem quos accipit adiutores in confessionibus audiendis circa pascha. **E**t si se fratres ingerunt eo tunc inuito / et si parochiani sui omnes seu sibi vel ordinarijs ab eo representatis licet ab alijs se dicant fuisse cōfessos. **I**tem si per negligentiaz suam aliqui sperant sine sacramentis vel pueri vel egroti. aut si mulieres h̄ntes pueros ex cōcubinato / admittit solenniter ad purificatiōez. qm̄ hoc nō debz. **I**tem qualr denūciant festa. qm̄ se fit excessus et laqueus apponitur si necit. **I**tem qualr facit absolutōem generalem.

R

D

De visitatione

in pascha. et si nescit doceatur et detur sibi forma. Item si habeat statura synodalia. et si sciat legere ea. et si publicat ea que debet et talibus populo nunciare. et in hoc debent esse prelati paucis contenti quo ad illa que concernunt temporalitatem ecclesie. sed magis de salute prouideat animarum. Item si sciat cantare et legere in missali diuine legis. et si denunciat suis parochianis et qualiter. Item si habeat in scriptis tenorem generalium preceptorum. si sciat septem peccata mortalia. et videat de doctrinali simplici. vel de tractatulis alijs ad hoc ordinatis. quoniam hec sunt magis necessaria et utilia quam sole constitutiones synodales ut dictum est.

Ceterum post inspectionem de moribus curati vel sui substituti poterit fieri inquisitio ab eodem vel ab alijs probis/super conditionibus parochianorum et hoc caute in generali petendo qualia vicia magis regnant in parochia. et secundum hoc posset visitator sermo melius adaptari. Inquiratur ergo si in parochia sint plures excommunicati. in quibus casibus. ut visitans possit ad eorum absolutiorem procurandam melius procedere. Item si regnant ibi hereses. sortilegia et qualiter et si sint superstitiones in ligaturis scripturarum et breuius appensis. si blasphemie/si yfure/si false mercatores. si furti/si peccatum contra naturam. si adulteria et similia. quia secundum ista. poterit visitator/predicationem vel visitationem suam. vel confessionem/fructuosius adaptare/ut dictum est. Item si parochiani bene seruant festa principalia. veniendo ad missam. et stando per totum. vel si recedunt sumpta aqua benedicta. vel post eleuationem corporis christi. Notetur hic de moderacione qualiter fieri possit in tot festis. siue per concilium generale. siue per prouincialia de consensu eiusdem concilii generalis. Et notetur de festo trinitatis solemnizando put papa nouiter instituit. Item si soluatur decimas. de quibus et quibus. Si uenit omnes ad confessionem saltem in pascha ut tactum est. et si sciant pater noster et credo. et si dicunt illa. et si non compellunt ad illa scienda et dicenda. Item si uerantur ab officarijs prelati vel alterius qualiter. super his prouideat visitator. Item si testamentorum executores faciunt/moneant et cogant. Item si fuerint inter aliquos inimicitie capitales. et sic finiantur put poterit fieri

Item si sint lites mote inter eos et quibus causis et si possent ad concordiam summarie conuocari/ut tactum est iuxta hoc moneant simpliciter querant. Item si ieiunia ecclesie obseruent. vel si irrident. Item si schole habent per iuuenibus. Item qualiter instruuntur pueri in parochia et alia loca visitando siue sit in religione siue alibi. quia a pueris debet inchoari reformatio ecclesie. Et prohibeantur hic nimia familiaritas fratrum et sororum adinuicem et cum parentibus. quia iacendo cum eis. aliquando suffocantur in corporibus. et deterius aliquando puenit in moribus. prouideat igitur quod sint schole ubi non sunt. Item si morientes in puerperio aperiantur/ut infans uis recipiat et baptisetur quam hoc expedit. sed cum cautela. Item qualiter se habent parochiani in ecclesia reuerent et ordinare et quere. et si non moneantur ipsi nec fiant ludii diabolici fatuorum. Item si fiant sermones apud eos et quomodo missi sunt. et quid dicunt super materia indulgentiarum si irrationabilia aut medacia essent. prouidendum. Item si laici et mulieres intrant chorum. et si ducunt choreas in locis sacris. et si illic celebrant conuiuia. et si induunt vestes sacras/et si sic corrigant et prohibeant. Item si irreuerenter se habeant dum baptisant sui pueri et dum sunt matrimonium/vel in alijs sacris/ridendo iocando garrulando et si fiunt nuptie/cum bannis et in ecclesia parochiali. Item si infirmi prius querant medicos aliarum quam corporum. et iuxta hoc quod fieri debet moneant. Item si parochiani turbant/vel per canes vel per infantes clamantes/diuinum officium quod nequaquam pueniens est fieri. Item si diebus festiuis exercent a secularibus iusticiarijs/torture et questiones ad mortem et si impediunt ne piteant ante mortem. quod omnia fieri non debent. Item si quod loquuntur irreuerent de prelati et dominis et alijs scandalum procurantes non correccionem. Si querunt extremam unctionem in infirmitate. Si abortiuos et excoicatos sepeliunt in cimiterio. Si exercent mercaturas in festis et locis sacris/et si exercent tunc opera fuilia. Et si in ecclesia sint arce siue necessitate gurgaz/et secundum hoc doceant quid agendum est. Item si parochiani excedunt in crapula et ludis prohibitis. et sibi/specialiter in nocte natalis domini et alijs uigilijs sacris/et super his doceant. Amplius si sint alicubi iudei/uideat quod non seducant christianos/nec signis careant distinctis/et si uelint conuertere/non omnino spolientur suis rebus

Amplius si in parochia sint domus religioſoz & hoſpitalia. fiat inquiſitio ſm ſtatutis eorundē. & qualiter ſeruant vota ſua. ſpecialiter cōtinentie & paup̄tatis ſine appropriatione. quomodo curāt de paup̄ibz & ſpecialiter in ſp̄ialibus. et ſi anteq̄s recipiant infirmi/ conſiteantur. quēadmodū ſit in domo dei pariſius. Item ſi illic ſint monachi compatres. Si obligant eccleſias ſuas. et ſi ſic/ prohibeantur.

Rarus applicet ſe viſitator per ſe v̄l ſuos comites ad audiēdū confeſſiōes diligenter et moroſe/ tam magnorū q̄s paruoꝝ/ modis idoneis. et ſm inſtructiōes alibi memoratas. p̄ſertim q̄ ad peccata carnis/ q̄ difficili⁹ extrahūt. nam in hoc ſtabit fructus p̄cipaliſſim⁹ reformatiōis. Item ſi ille q̄ deſeruit cure reſtus fuerit idoneus deſ ſibi bona p̄tās ſup caſibz occultis reſeruatis. & p̄ſertim q̄ ſunt repetita. & erga iuuenes & feminas.

Item ſi nō reperiat eſſe talis/ inſtituat in p̄ximiori loco vnus idone⁹ ſecularis/ vel religioſus/ tanq̄s penitentiari⁹/ ad quem poſſent remitti parochiani ſup talibz caſibus reſeruatis & ſup habendo cōſilio i talibus dubijs cōſciētie. Item de p̄bata appoſitiōe remedioꝝ p̄ viſitantē expedit vt habeat & haberi faciat/ tractatōs breues. p̄ parochias in vulgari de examinatōe cōſcientie. & de caſibus reſeruatis ad hos v̄l ad illos. cū ſtatutis ſinodalibz abbreviatis. p̄ cognoscendo q̄ ſunt forme p̄ſciſe ſac̄oz. necnō de p̄ceptis dei. atq̄ ſimilibus. Item pro tractādo certū & fructuoſum modū reſuandi p̄ctā. videt̄ p̄mo q̄ nullus caſus debz reputari reſeruat⁹ ap̄d p̄ueros & puellas iuuioreſ. xiiij. annis p̄pter cauſas i quadā quondā epiſtola notatas que incipit. Pontificali dignitari.

Item modus traditus in ſinodalibz dñi epi Lameracenſi. videt̄ idone⁹ paucis additis aut remotis. p̄mo loq̄t̄ epi ſic dicēs. Reſuam⁹ nobis maiora peccata. videlicz p̄ctā cōtra naturā in viris vltra. x. ānos. homicidia. incendia. ſimonias. hereses. apoſtaſias ſacrilegiū vltra q̄draginta ſolidos. inceſtus cū patre matre filio. filia. ſoꝝ. roꝝ. fratre. & cū religioſis mulieribz ac p̄feſſis. iniectiōes violentas manuū in parentes ex deliberatōe factas. ſortilegia in ſacramētis. videlicz in euchariftia & chriſmate. oppreſſiōes paruuloꝝ. volūtarias &

procuratas. negligētias parentū in igne. vel aqua natos p̄dentū/ piuria ſolemnia et fidei fractiōes ſolennes in terra noſtra. votoꝝ ſolemnū tranſgreſſiōes. maleficia impediētia coitu cōiugatoꝝ. p̄curatiōes ſterilitatū vel abortiuoꝝ/ p̄p̄inatōes veneni. magnas blaſſemias deo factas. caſus eoz q̄ falſificāt lrās curie noſtre. vel abutunt̄ eiſdem. oēs excoicatiōes/ tā a nobis q̄ a canone latas. exceptis inferi⁹ noiatis et ex̄p̄ſſis. & oīa alia peccata/ iſtis grauiora.

Cauſas penitentiāz p̄ decanatus cōmiſſi. cōmittim⁹ penitentiarijs noſtris generalibus p̄ decanatus deputatis. Peccata p̄tra naturā in om̄i etate a mulieribus p̄petrata. & a viris infra. xx. annū pollutiōnes manuū in om̄i etate. piuria & fidei fractiōes que nō fuerūt fracte in curia noſtra votoꝝ nō ſolemnū tranſgreſſiōes. iniectiōnes manuū in parentes vbi nō fuit leſio grauis vel deliberatio. ſortilegia que nō ſunt de euchariftia vel chriſmate. iniectiōes manuū paruuloꝝ in clericos vſq̄ ad. xx. annū oppreſſiōes puuloꝝ nō voluntarias ſed caſuales. clandestinas nuptias. inceſtus. exceptis patre. matre. filio. filia. fratre. ſoꝝ. oīa adulteria/ hoc ſaluo/ q̄ ſi clādeſtine nuptie inceſtus adulteria p̄ duos teſtes aut plures qui his interfuerint/ aut alias p̄ cōem famā vel infamiā p̄bati poſſint/ prius ſuper his eccleſie v̄l noſtrā iuriſdictionem exercentibus ſatiſſaciant.

Iniectiōnes manuū in clericum vel ſacerdotem. vbi nō eſt enormis leſio que tamen ſi probari poſſit (vt predictū eſt) prius eccleſie et leſo ſatiſſaciat. Sacrilegia vſq̄ ad. xl. ſolidos. ita tamen q̄ debita ſit reſtitutio eccleſie de eiſdem. Om̄ia peccata in quibus curati habent poteſtatem.

Item reſtitutiōes incerte conuertende ad p̄ios vſus. **C**auſas qui p̄ſbiteris parochianis curatis et eozum vices gerentes/ committūtur Inordinatus concubitus cum mulieribus. mollicies & peccata contra naturam in etate puerili/ in viris vſq̄ ad. ix. annum adulteria ex parte viri p̄oueniētia/ damnificationes et furta/ dummodo fiat reſtitutio eccleſie/ iniectio leuis manuū in parentes/ ſacrilegia in rebus minimis et cōmunibus/ vbi non eſt horroz et turpitudō/ periuria p̄iuata in quibus nullus dānificatur. ſup̄rū virgīnū abortus nō procurati ſed caſuales

De visitatione prelatorū

De casib⁹ nobis aut penitentiarijs nostris reservatis/curatis et eorū vices gerētib⁹/excepto mortis articulo aut alia manifesta necessitate/absolvere omnē interdiciamus potestatem. **S**acerdotes vero/confessiones mulierū cum quibus peccaverūt aut fautorū et mediatorū nō audiunt. donec saltem de peccatis inter eos/alij⁹ cōfessi fuerint competenter. et cessaverint infamia/si qua fuerit propter hoc contra eos. s; mittant eos ad honestos et idoneos confesores. **A**c ibidē notet q; hic expedire vult in psilijs provincialib⁹ esset maior auctoritas collata a papa/circa ordinē casuū reservatorū/et irregularitatis/vt salubri⁹ pvideret.

S **P**ro si talis visitatio de qua loq; mur nō fiat p parochias/videtur tamē ista diligentē esse interroganda sigillatim a quolibet curato et vicario eius/fm statū suū. et hoc dū venit ad sinodū episcopi et aliorū. et hoc vel publice vel ad partē. vulgari lingua vel latina. put expedienti⁹ vel utilius esse videbit ad laudem scientiū et nescientiū verecundiā ac doctrinam. **I**tem fieret talis examinatio de omnib⁹ q; ad regimē curarū/piusq; eis littere concederent. **I**tem dñi plati et alij habentes iurisdictiones poterint facere speciales instructiones pro inq̄sitione faciēda sup abusi⁹ q; dicunt fieri in curijs suis. vt sciant et pvideant. tāq; incipientes reformatōes a seip⁹ et a domo sua. **I**tem notet hic de iuramentis officiariorū req̄rendis et seruādīs quoniā ordinatū est q; multa facto iurēt. s; ferē nihil obseruāt. **I**tem de iuramento exacto ab illis q; questionantur. vel p impossibilitates a mercatorib⁹. q; tñ iuramento non stat. cū finis ois cōtrouersie sit iuramentū fm aplm. **N**ā p ista gradis laque⁹ ad pueria etiā publicā et solēniā pcurat. **I**tem de testamētis expediēdis sine tali sumpta et tactu in p̄iudiciū graue aīaz q; torquetur in purgatorio. **I**tem de excoīcatōib⁹ tā frequēter et leuiter fulminatis a iure et iudice. **I**tem si absoluat iudicialr ab excoīcatōe. **I**tem si itez sacramentalr. q; sic oportz fieri. vt sup his fiat declaratio p hoc sacz cōciliū. iuxta institutōes olim et nouit p venerabile vniuersitatē parisiē. cōpositas. **E**t licz sentētia excoīcatōis nō ligat vt excoīcat⁹ vites/nisi sit iudicialr p̄nūciat⁹ cē talis. **S**ilr q; irregularitas nō incurrat p excoīcatōe. nisi sit declarata p iudicē. et ita

de silibus q; multos tollerēt laq̄os aīaz et inde melior ordo ierarchie ciuil⁹ seruaret.

Item de p̄motorib⁹ q; dū faciūt excoīcatōes iniustissimas nihil solūnt de expēsis/nec puniunt. sed reportant salaria sua ab innocentib⁹ absolutis diffamatis et exceptis.

Item de applicatōe p emendis ratorū in pios vsus et publicos. q; aliter est scandalū contra platos in pplis. **I**tem ad curiā dū notā vel spēm simonie i oīb⁹ vbi dant pecunie ad ministrandū spūalia sic sunt ordines. sepulture. baptism⁹ misse etc. **E**xpediēs videret et cōformit ad iura. aut q; nihil recipet. aut cū moderatōne maior. aut q; pus daret spūalia q; aliqd exigeret vel recipet spale. s; postmodū q̄rent conueta. que si renuerent cōtumacit solui/fferet tunc honesti⁹ actio contra tales. **I**tem hoc esset interpretandū si iura olim tradita cōtra dantes aliqd in omni re spūali/et in introitu religionis/sint in sua seueritate seruāda. sicut apparet q; nō. alioquin feretorus ecclesiasticorū certus in damnatōis statu esset. fiat igit declaratō. **I**tem in ministratōe ordinū fiat diligentior inq̄sitiō et obseruatio etatū instituta p canones. et hoc p religiosos sicut p alios. **I**tem idem si sint priuilegiati. quia hic est laque⁹ formidabilis p prelatos et pro talib⁹ ordinat⁹ ppter suspensionē et alias penas iuris vt ppter defectum plati in intēntōe. quia p̄dicunt publice/q; intendūt tales ordinare. vt subdiacon⁹ in. xxiiij. diaconus in. xx. sacerdos in. xxv. anno nedum propter scientiā sed etiam propter mores. **I**tem q; nō promoueant sine certo et stabili titulo bñficij vel patrimoniij sine fraude. **I**tem sciant cōperent loqui latinū et intelligere. **E**t pvideat q; non sint vt sacerdotes in scandalū. et hoc p̄ficeret ponere modū tot missis quas habere volunt in domibus suis cōmuniter homines parui status. **I**tem denunciēt recipientib⁹ sacros ordines q; faciunt vōtum castitatis solennē ne putent se liberos ad fornicādum sicut fatui quidam putāt. **I**tem cōtra predones et veratores terrarum ecclesie videret procedendum p viam publice et pie predicatio nis ad dominos. insinuando graua mīa particulariter. et ostendendo pericula suarum animarū nisi pvideret. et nō dando onera denunciādo curatis aut suis vicarijs. quia nec audent nec possunt exequi

Item querat executio constitutionis qua papa fecerat pro theologis. immoverius pro ecclesijs. vt scz in qualibet ecclesia cathedrali et collegiata notabiliter/ sit vna prebenda effecta in pperuu pro vno theologo qui legere docere et predicare sit astrictus. Similiter prouidendum esset abbatibus et monasterijs qd non carerent viris doctis et bonis etiam a puero/ meditari in lege domini die ac nocte quia in tali quidē de diuinis intelligeret aut saperet. **I**tem reformetur honestas in diuino officio et seruitio/ contra ludos fatuoz/ contumeliosos deo et ecclesie. et per excommunicationem et priuationem distributionū vel incarcerationē. **I**tem contra garrulatos in decoras in choro tpe seruitij et fiant noue constitutiones aut iam edite cōseruent. **I**tem deberet fieri specialis inq̄sitio vt visitatio pro mendicantibus tam in facto sermonū confessionū q̄ aliorū. et specialiter q̄ euent cōsortia feminaz in camerulis. et de tractationē in sermonibus. et fabulas inutilis. et assertiones temerarias/ diffinitionē do aliquid generaliter esse peccatū mortale vel non esse. **E**t querat. qualiter in pmissis se ingerūt. et si cōtra decretalem omnis vniūsq̄ serus. **I**tem querat de quibus peccatis remittūt ad penitentiarios. qz dicit qd aliqui absoluūt ab omnibus. **I**tem si ministrant sacramenta phibita/ cōtra phibitionē iuris. si predicāt contra prelatos et sepulcras et decimas. si admittunt excommunicatos a iudicibus/ ad sua cōsortia in diuino officio seu seruitio et ceteros. sicut fertur ab aliquibus esse. **I**tem pro prioratibus desolatis/ vbi non sunt nisi vnus vel duo religiosi sepe in scandalū sui et aliorū. esset prouidendū/ quia dū redeūt ad claustra/ turbant alios nec proficiūt. **I**tem de obseruatione benedictine/ pro monachis nigris et alijs videant illa que necessaria sunt/ declarent. **I**tem videat de modo conferēdi bene et libere beneficia in casu reductionis beneficiorū ad ordinarios et de relijs cōsequētib. **I**tem prouidēdū est in excessibus visitatiū plus sepe ad q̄stū et pompā et destructionem q̄ edificationē. et ordinent circa moderata. **I**tem videatur de modo habendi certā contributionem pro tota prouincia/ ad defendendū et prosequēdum ea que fuerūt ordinata. **E**t q̄ ipsa viriliter et prudenter exequātur/ vsq̄ ad ali

ud prouinciale conciliū et de triennio ad triennū fieri debet et pena apposita vel ordinetur alia/ conseruet et declaretur. **S**imiliter qui debent cōparere et qualiter. **I**tem si expediat tres vel quatuor prouincias quandoq̄ cōuenire. **I**tem si ordinetur cōformiter ad decretalem aliqui qui habeant inquirere reformanda per quilibet diocesi. et referre auisamenta prouisionū decētiū/ in sequenti concilio. **I**tem fiat in qualibz diocesi monitio similis illi quā eps fecit parisiens. contra loquētes sub specie ioci cōtra fidē et sacramēta. vt scz audientes/ denūcient tales ep̄o loci vel officiali vel suo curato/ infra octo dies aut q̄prio p̄mode pōt fieri. **E**t hic essent grauit̄ cantilene erronee et lubricet contra honorē matrimonialis sacramēti cōposite/ prudēt̄ fm locoz et temporū et mox q̄litates. **H**ec in q̄ plus in modū cuiusdā mēorialis q̄doctrine subtilis notata sint. det autē in exequēdis sp̄s sui robur deus q̄ est benedictus in secula. Amen. **F**init

Berno eiusdem in

dominica. xix. post pentecosten de quatuor domib. **E**t potest dici in dedicatōe ecclesie

Uade in domū tuā. **O**riginaliter Bath. ix. et Bar. ij. et recitatur in euāgelio dñice currentis. **E**t si hec xpi vox ad me traduci p̄t q̄si me iubeat in domū regredi et increpans dicat. q̄re tu enarras iusticias meas et assumis testamentū meū pro os tuū. **A**ttamē qz sic op̄ est mouēdi audacia/ p̄tat palyticū hodie a peccatis simul et morbo curat in illa quā ingressus fuerat xps domo. **S**ic agā. eo modo in domū vbi xps grabato proprie fragilitatis instrat plena fide deuoluat. q̄tin morbi dā ipse palyticū meū mēris eiciat. **E**t q̄ illa est xpi domus reuerendi p̄tes. **D**omus haud dubie de q̄ in hymno canit Domus pudici pectoris templū rep̄te fit dei Domus insup quā p̄ asilo et tutissimo oim criminosoꝝ refugio xps in celo lōge p̄clario re quā olim romulū in latino p̄stituit De asilo romuli florius in epitomate libro primo. **H**ec domus est ad quā te iubere Iesu p̄go/ in qua sanari custodiri q̄ cōfido/ ac p̄ inde verbū tuū te consentiente grati eloqui/ ad quam cum gabriele nos omnes accedamus precor dicentes. **A**ue Maria